

SLOVENEK.

Političen list za slovenski národ.

Po pošti prejeman velja: Za celo leto predplačan 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za en mesec 1 gld. 40 kr.
V administraciji prejeman velja: Za celo leto 12 gld., za pol leta 6 gld., za četrt leta 3 gld., za en mesec 1 gld. V Ljubljani na dom pošiljan velja 1 gld. 20 kr. več na leto. Posamezne številke veljajo 7 kr.
Naročnino prejema opravišтво (administracija) in ekspedicijska, Semenške ulice št. 2.

Naznanila (inzerati) se sprejemajo in velja tristoletna petit-vrsta: 8 kr., če se tiska enkrat; 12 kr., če se tiska dvakrat; 15 kr., če se tiska trikrat. Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.
Rokopisi se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.
Vredništvo je v Semenških ulicah h. št. 2.
Izhaja vsak dan, izvemši nedelje in praznike, ob 1/2 6. uri popoldne.

Štev. 6.

V Ljubljani, v ponedeljek 10. januarja 1887.

Letnik XV.

Blaznost.

Opazovali smo obe stranki liberalnih Nemcev ter v poslednjem času toliko spoznali, da niso za vladanje zmožni, po katerem v najnovejšem času z vso silo hrepené. Videli smo, kako se je Plener v deželnem zboru českem obnašal, kjer je izhod Nemcev le zaradi tega provzročil, da bi bil dokaz tem večji, da v Avstriji res ni več Nemcem živeti. Minuli teden opazovali smo pa dva dni zaporedoma Chlumetzkega, kako se je potil okoli Poljakov, da bi jih bil spravil v svoj tabor, kjer se je hotel z njihovo pomočjo vspeti — ne nad zvezde, temu le do vladnega stališča. Ker pa ni šlo ne prvo in ne drugo, Nemci, pravi, trezni in pametni Nemci v Avstriji namreč za Plenerjeve bolečine prav tako malo porajajo, ker jih ne občutijo, kakor Poljaki za Chlumetzkyjevo ljubezen, polotila se je celó liberalne stranke nekaka obupnost, da, ker po naravni poti ne more do krmila priti, od vlade zahteva, da naj se ji tisto izroči. „Dajte nam vladno oblast, da se otresemo sedanje pristujene nam večine, ter sami na njeno mesto stopimo!“ Take in enake zahteve čujejo se skoraj da po vseh liberalnih nemških listih, po nekterih določno in naravnost izražene, po drugih pa le med vrstami označene. Lepi taki junaki, ki zahtevajo, da naj sovražnik puške proč pomeče, da ga jim bo mogoče zmagati, kar si ne upajo, dokler bi se po postavnem potu sem in tje streljalo. Kaj naj si svet o takih ljudeh misli? Kaj drugzega, kakor da se jim pamet kisa, da so — zblazneli!

Vsak pameten politikar pričakoval bi od njih, da, ko so že enkrat prvo dejanje komedije, ki jo mislijo igrati, v českem deželnem zboru dovršili, da bodo v drugem dejanji svet s kakim določnim programom iznenadili, po katerem mislijo revščino kar zviškoma odpraviti, solze ubožstvu mahoma posušiti, davke kmetu kar zbrisati, vbogim učiteljem slabo plačo povikšati ali če že vsega tega ne, vsaj s programom, iz katerega bi se že vsaj dobra volja razvidela, da hočejo lastni stranki pomagati, če že za

celo Avstrijo ne čutijo zadosti moči v sebi. Toda nič tega, temveč kar od kraja in naravnost zahtevajo od krone, da naj jim izroči vladarsko oblast, da jim bo mogoče svoje dosedanje nasprotnike — pestiti. No, ali to ni že prava blaznost, zrela za Studenec!

Pa recimo, da bi se jih presvitla krona res usmilila, kakor se včasih dobra mati nagajivega otroka usmili, samo da se ga za nekaj časa odkriža, če ne več, za toliko, da se ji ušesa ohladé, ter bi jim vlada spolnila voljo s tem, da bi razpustila sedanji državni zbor, da bi dalje razpisala nove volitve, pri katerih bi zopet Schmerlingova geometrija poglavitno ulogo dobila, vsled ktere bi Nemci po vladni milosti in pritisku od zgoraj — kar se je pri takih prilikah že večkrat zgodilo — res prišli do večine, če tudi umetne, nič ne dé — vprašamo le: kaj bodo pa začeli s tako umetno večino, če je ne bodo marali niti Slovani, niti konservativni Nemci! Ali bi to ne bil pravi povrat tistega časa, ko smo imeli takozvano meščansko ministerstvo in pa kasneje pod Auerspergom? To bi bila vendar živa reakcija, pa še bedarija zraven, ker prišel bi potem drugi natis znanega „kraha“.

Vse kaj drugzega pa bi bilo, če bi se liberalni Nemci iz lastne moči tako visoko vspeli, da bi sedanji večini tla spodnesli, ter na njenih podrtinah postavili nov nemško-liberalni kabinet. To bi bil pot, ki bi bil postaven in naraven ob enem in tako bi bilo pošteno. In prav to bi ne bilo nič novega; koliko je vendar držav na svetu, kjer se dostikrat stranka na krmilo požene, ktero bi celó krona najrajši tamkaj imela, kjer celó oves ne zori. Toda, kaj se hoče? Stranka je pokazala, da ima moč in razum; da, kar je postala, je postala sama iz sebe po svoji moči in s tako stranko je potem treba protistranki računati in boriti se. Na Angležkem se kaj takega skoraj vsake kvatre enkrat prigodi, da ena gré in druga pride, toda vselej po postavnem potu, po potu zaupanja. Nikdar pa ne smuka nasprotna stranka na krmilo skozi zadnja vrata,

ker si spredaj pri glavnih vratih ne upa noter, ali pa ne more.

Tudi nam nikakor neče v glavo, zakaj bi morali izključljivo le liberalni Nemci v Avstriji na krmilu biti? Avstrija vendar ni izključljivo nemška in brezverska država, temveč raznojezična in po večini katoliška! V taki državi se pa vendar vlada spodobi večini, ki je sestavljena iz vseh kulturnih narodnosti, in kjer so vse pokrajine zastopane. Če se Nemci hvalijo, da z duševno izobraženostjo in s književnostjo nadkriljujejo vse druge narode, jim na to drugzega ne moremo reči, kakor: če je tako, Boga zahvalite! To vam pa še nikakor ne daje pravice do zatiranja družih narodnosti. Če hočete res zopet vladno oblast v roke dobiti, se morate pred vsem navaditi, druge narode, njih verske čute ter narodne običaje spoštovati, kar bote s tem najbolj dokazali, če bote za koristi vseh enako skrbeli, ne pa le edino svoje vedno pred očmi imeli! Da bi radi gospodarili, to vam bo vsakdo jako rad verjel — tudi brez priduševanja. A kdor hoče gospodar biti, si mora poprej program napraviti, sicer mu gré gospodarstvo pod nič. Kakošen pa je vaš program? Kakor na novo razorana njiva, ki ni še povlečena — ves razrit, kakor tudi vi sami. Pa še nekaj vam manjka — ljube doslednosti. Najprvo ste bili centralisti, da bi vas bil kar pozlatil, kdor bi vas ne bil poznal; kmalo na to postali ste dualisti ter se jeli rotiti in zaklinjati, da je le v dualizmu rešitev Avstrije, in dandanes? Dandanes bi jo pa najrajše menda v Prusijo zavozili. Kaj pa je prav za prav vaše politično prepričanje? Nič! Ali pa, če hočete, druge pestiti, sebi žepe polniti! Pod Schmerlingom cvetela vam je pšenica in ste jo tudi želi. A dobro, da ste že tedaj pokazali svojo pravo barvo, da se vas človek vé varovati. Spridili ste si za vedno vso veljavo tudi pri vaših rojakih konservativnih Nemcih, kajti tudi ti so prepričani, da ste blazni. Blazni ljudje pa niso za gospodarstvo, ampak — za blaznico!

LISTEK.

„Pro Slavia“ ali nekaj o beneških Slovencih.

„Oh! Mamica draga in mila!
Okove in žulje poglej,
Ki nosim in bom jih nosila
Jaz v svojem domovju vselej!“ —

Tako péva hčerka Slovenije na Beneškem.

Tako sem moral vzdihniti tudi jaz s pesnikom: „Slovenija in njena hčerka na Beneškem“, (glej „Sočo“ od 24. maja 1871, prvi letnik) ko sem prebral najnovejši proizvod „sočutja in ljubezni Italije“ do beneških Slovencev. Ta proizvod italijanske ljubezni do svojih sodržavljanov, beneških Slovencev, se imenuje: „Pro Slavia“, tiskan v Čevdadu 1886, na veliki tiskani pólí, (v veliki osmerki in) z osmimi stranmi. Akoravno je ta klic za gmotno pomoč poplavljenim beneškim Slovencem izšel že meseca avgusta t. l., sem ga jaz po naključju od nekega tamošnjega znanca - duhovnika še le te dni v roke dobil, toraj mi ni bilo mogoče dosihmal o njem v Vašem cenjenem „Slovenku“ kaj več razpravljati. Vendar-le se pa nadjam, če pride ta reč tudi malo pozno v „Slovenca“, da je dobro in prav za Slo-

venstvo sploh, kdaj pa kdaj tudi o tej od živega drevesa Slovenije odsečeni še vedno živeči, še vedno sočni veji, govoriti, akoravno me boli v srce osoda tistih naših bratov onstran državne meje. Tem bolj bodi mi to dovoljeno, ker jaz imam že dalje časa priliko, z onimi našimi brati onstran občevati! Tudi „Slovenec“ jih ne more iz svojega okvira izločiti in to tim manj, ker oni sami sebe nikdar drugače ne imenujejo, kakor le „Slovence, Slovenke, oziroma beneški Slovenci, beneške Slovenke!“ Če že piše „Slovenec“ o raznih slovanskih narodnostih v Avstriji in izven te, o njih stiskah in težnjah; zakaj naj ne bi po dolgem času molčanja zopet enkrat o tih naših bližnjih bratih, s katerimi mejimo in občujemo, govoril saj nekaj nedolžnih besed?!

Kaj mi je pa dalo povod, da sem danes v ta namen svoje rujave pero v črnilo pomečel? Ravno gori omenjeni italijanski klic (z raznimi spisi), zložen od nekega G. Marinellia v laški Pontebi meseca julija l. l., kteri mi je, kakor sem rekel, še le te dni došel v roke, pravi v svojem uvodu: „Ave, dolor!“ in potem lepo nagovarja Italijane, kako da sočutne britkosti in nesreče družijo ljudi v bratovsko ljubezen, ki se izrazuje z dejansko pomočjo, podporo in darili. Kakor so pokazali Italijani v poslednjem času svojo dejansko ljubezen raznim ponesrečenim krajem, n. pr.

po potresu ognjenika „Etna“; (na Siciliji, 3313 m nad morjem), „Epomea“, ki je otok Ischia z mestom Casamicciolo 1883 podsul in v razvaline premenil; kakor so pošiljali pomoč prebivalcem Podvrečja*) (Polesine) in (1885—86) od kolere okuženim krajem spodnje Italije, Neapolja in Palerme, tako naj bi se pomagalo zdaj (1886) kjer se je 8. julija t. l. vtrgal oblak, ki je neizmerne škode storil ondašnjim prebivalcem, ki živé na skrajni meji planin severoizhodne Italije. In ta pomoč naj bi se jim podelila tim bolj, ker tam prebiva dobro ljudstvo, ki je zmerno in delavno, ktero bi znalo enkrat v svojem času junško braniti svoje planine, na kterih biva že dolge stoletja, naj bi pomagali ljudstvu, s katerim smo mi pobratimi (?), ki ima z nami iste težnje, iste smotre! — Zbudimo se toraj s timi žlahtnimi občutki ter spominjajmo se vzajemne k obilni ali saj zadostni pomoči ponesrečencem, ki delijo vso zgodovinsko osodo z nami že od praveka ter ginjeni recimo: „Ako ima nesreča in bolečina bližnjega toliko moč, blagor naj jim tudi dojde!“

(Dalje prih.)

*) Dežele med Adžo in Padom, t. j. med Ostiglio in Legnago ali med spodnjim tokom omenjenih rek se imenuje „Polesina“ — Padorečje, kjer se godé pogostne povodnje. Pis.